

מאפייני התשתית האזרחית של ה-"חמא"ס" ב"שטחים"

כללי

1. לאחרונה, במהלך מבצע "גשמי קיץ", מתקיימת פעילות אינטנסיבית של צה"ל נגד מוסדות התשתית האזרחית של ה-"חמא"ס" (ה"דעווה") ביהודה ושומרון. במסגרתה בוצעה עד כה פעילות נגד למעלה מ-40 משרדי "דעווה" במוקדים שונים ביהודה ושומרון ובכלל זה ג'נין, שכס, טול כרם, ראמאללה, עוטף ירושלים, בית לחם, חברון ויריחו. במשרדי המוסדות הללו, שהוצאו מחוץ לחוק, הוחרמו בין השאר מסמכי "חמא"ס", חומרי הסתה ותעמולה, התכתבויות בעניין העברת כספים מקרנות ב-חוי"ל.

שיח' חאמד אלביתאוי, יו"ר אגודת הצדקה האסלאמית "אלתצ'אמן" בשכס, שנבחר בבחירות האחרונות כחבר "המועצה המחוקקת" מטעם ה-"חמא"ס"

2. התשתית האזרחית הנרחבת של ה-"חמא"ס" ביהודה, שומרון ורצועת עזה, על שלל מוסדותיה, הנה מקור כוחה של התנועה, והיא זו המבדילה אותה

מארגוני טרור אחרים. באמצעותה הצליחה ה-"חמא"ס" לחזק את תמיכתה בקרב האוכלוסייה, תוך בניית מוקד כח פוליטי, שהוביל אותה לניצחון בבחירות לרשויות המקומיות ול"מועצה המחוקקת". המשך טיפוח של מוקד כח זה, בראיית ה-"חמא"ס", עתיד להוביל אותה להקמת "רשות פלסטינית" בעלת אופי אסלאמי קיצוני על בסיס האידיאולוגיה של ה-"חמא"ס" הבאה לידי ביטוי באמנת ה-"חמא"ס" משנת 1988.

3. התשתית האזרחית מזינה את פעילותה השוטפת של תנועת ה-"חמא"ס" במישור המדיני, החברתי והמבצעי - טרוריסטי. היא גם מהווה מעטפת תומכת טרור, שבאמצעותה מעניקה ה-"חמא"ס" סיוע לטרוריסטים ולבני משפחותיהם (כולל בני משפחות מתאבדים). בצד זאת מתקיימת גם פעילות תודעתית של חינוך, הטפה והסתה לטרור, שנועדה ליצור בקרב בני הנוער את תשתית המחבלים של הדורות הבאים.¹

4. מטרת מסמך זה לבחון את מטרותיה ומאפייני פעילותה של תשתית ה"דעווה" של החמא"ס ולהצביע על תפקידה כמעטפת תומכת טרור.

מאפייני פעולות התשתית האזרחית של ה-"חמא"ס"

5. תנועת ה-"חמא"ס" ב"שטחים" מקיימת תשתית ענפה של מוסדות אזרחיים (ה"דעווה")², שבמרכזם עומדות "אגודות הצדקה". תשתית אזרחית זאת ממלאת שתי מטרות בסיסיות:-

א. סיוע לאוכלוסייה בתחומי החינוך, הסעד, הבריאות, שרותי דת ומגוון תחומים נוספים, תוך ניצול חולשתם ואוזלת ידם של "הרשות הפלסטינית" ומוסדותיה המופקדים על מתן שירותים בתחומים הללו. פעילות זאת נועדה לזכות בתמיכת האוכלוסייה, לחזק את כושר עמידתה בעימות האלים נגד ישראל (בדגש על קהלי יעד בעלי אופי

¹ אמנת ה-"חמא"ס" שמה דגש רב על המלחמה על התודעה. פעילות הפצת התודעה ("עמליה אלנועיה") מוגדרת כמשימה מרכזית, שחייבים ליטול בה חלק מאנשי הדת, אנשי חינוך ותרבות, אנשי הסברה, תקשורת וציבור המשכילים בכללותו.

² דעווה - מילולית: "הטפה, קריאה, תעמולה, ולמעשה אינדוקטרינציה דתית-תרבותית, העושה שימוש בכל אמצעי של תקשורת בין בני האדם כדי לשנות את תרבותם ולהפוך אותם למאמינים [אסלאמיים].

אסלאמי שמהם באים תומכי ה-"חמא"ס" ולבסס את מעמד תנועת ה-"חמא"ס" כמוקד כח מרכזי ב"רשות".

ב. מעטפת תומכת טרור באמצעות:-

(1) **סיוע לפעילי טרור של ה-"חמא"ס" ולבני משפחותיהם הנוטלים חלק במערכת הטרור ("שהידים", לרבות מתאבדים, עצורים, מבוקשים ופצועים).** זאת הן באמצעות סיוע ישיר (הענקת כספים) והן באמצעות סיוע עקיף (בריאות, רווחה, חינוך, דת וכו').

(2) **חינוך, הטפה והסתה לטרור ולשנאה כלפי ישראל והפצת מסרים אסלאמיים קיצוניים במסגרתה "המלחמה על התודעה" הנתפס ע"י ה-"חמא"ס" כמרכיב מרכזי בפעילותה.** זאת באמצעות מערכת חינוך עצמאית של ה-"חמא"ס" מגיל הגן ועד לאוניברסיטאות; רכישת השפעה על המסגדים בשטחי "הרשות הפלסטינית"; הטמעת מסרים באמצעות כלי התקשורת (טלוויזיה, רדיו, אינטרנט, עיתונות). כל אלו מכוונים להביא ליצירת השכבה העתידית של פעילי התנועה, אשר יספגו את ערכי ההצטיינות בלימודים והדבקות בדת יחד עם הנכונות להקריב את החיים ולמות למען אלה באמצעות פעילות אלימה נגד ישראל לרבות פיגועי התאבדות.

(3) **סיוע לפעילותה השוטפת של תנועת ה-"חמא"ס" ב"שטחים" בכל התחומים:** מימון פעילותה הפוליטית של ה-"חמא"ס" ובכלל זה המאבק המתנהל בינה לבין אבו מאזן והגורמים הפרגמטיים ב"רשות"; הפעלת מערך תקשורת, הסברה ותעמולה ב"שטחים" ומחוצה לה; "כתובת" לניתוב כספי תרומות מ-חו"ל (הן ממדינות ערב והן ממדינות המערב); מתן שירותים פיננסיים למוסדות ה-"חמא"ס" ולעיתים, להערכתנו, אף "זליגת" כספים לשם מימון המערכת הטרוריסטית-מבצעית שלה.

4) **סיוע לפעילי ה- "חמא"ס** ב"שטחים" (לרבות פעילים הקשורים למערכת המבצעית-טרוריסטית שלה), ע"י יצירת משרות ותעסוקה עבורם (ולעיתים אף עבור בני משפחותיהם) במסגרת "אגודות הצדקה" והמוסדות הרבים של תשתית ה- "חמא"ס". בכך ניתן **מסווה חוקי לפעילותם ב- "חמא"ס** מול "הרשות הפלסטינית" לה כפופים, עפ"י החוק, המוסדות האזרחיים של ה- "חמא"ס". יצוין, כי פעילים רבים של התשתית האזרחית נבחרו ל"מועצה המחוקקת" ולמשלה.

התשתית האזרחית של ה- "חמא"ס" מול "הרשות הפלסטינית"

6. "הרשות הפלסטינית" בעידן ערפאת, כמו גם בעידן אבו מאזן, **מודעת היטב** להיקפה ולעומקה של התשתית האזרחית שנבנתה ע"י ה- "חמא"ס" וחוששת ממנה. תשתית זאת כוללת אגודות וועדות צדקה, תשתית חינוכית (גני ילדים, בתי ספר, אוניברסיטאות), מוסדות בריאות (בתי חולים, מרפאות), מסגדים, איגודי נשים ופועלים, קבוצות ספורט ומוסדות פיננסיים. **כל אלו מחזקים את אחיזתה של ה- "חמא"ס" בקרב האוכלוסייה על חשבון גורמים הפרגמטיים תומכי אבו מאזן ומכשירים את הקרקע להקמת ישות "חמא"סית" בעלת אופי אסלאמי רדיקלי.**

7. "הרשות הפלסטינית" בעידן ערפאת ובעידן אבו מאזן הייתה **מודעת היטב** לכך שכמה ממוסדות תשתית זאת (מסגדים, אוניברסיטאות וארגוני סטודנטים) משמשים את ה- "חמא"ס" (וארגוני טרור נוספים) כדי לאתר ולגייס פעילים מבצעיים, כולל מחבלים מתאבדים. "הרשות הפלסטינית" בעידן ערפאת ניהלה, עד פרוץ העימות האלים ואף במהלכו, מעקב מודיעיני רצוף, צמוד ומתועד אחר פעילות חלק ניכר מהמוסדות הללו אולם מאמץ זה לא תורגם לרוב לפעילות נגדם. הן בעידן ערפאת והן בעידן אבו מאזן נמנעה "הרשות" מלפעול בנחרצות ובאפקטיביות נגד התשתית האזרחית של ה- "חמא"ס" **בראש ובראשונה בשל החשש להיקלע לעימות עם ה- "חמא"ס".**

מימון התשתית האזרחית של ה- "חמא"ס"

8. מימונה של תשתית אזרחית נרחבת של ה- "חמא"ס", "המתחרה" בזאת של "הרשות", מצריך משאבים כספיים רבים, אותם מגייסת ה- "חמא"ס" מקרנות צדקה אסלאמיות ב-חוו"ל וביניהן **קרנות ייעודיות של התנועה הפועלות במערב (בדגש על מערב אירופה) ובסעודיה וארצות המפרץ**. אותן קרנות המעבירות לכאורה תרומות עבור פעילות בעלת אופי חברתי, חינוכי, דתי והומניטארי, מסייעות, בפועל, להתרחבות ולהעמקת התשתית האזרחית של ה- "חמא"ס". בכך הן תורמות להתחזקותה של תנועה אסלאמית קיצונית הנוטלת חלק מרכזי בטרור נגד ישראל ולהחלשת אבו מאזן ותומכיו.

**מבחר לקטי מידע העוסקים במערך ה"דעווה" של ה-"חמא"ס"
שהוצאו ע"י "מרכז המידע למודיעין ולטרור" ב-מל"מ**

1. ה-"חמא"ס" קיים "מבצע התרמה" בעזה על רקע קשייו הפיננסיים הנובעים מהצטברות של לחצים מכיוון אירופה, ישראל ו"הרשות הפלסטינית" וכמחאה על צעדי "הרשות" נגד "אגודות הצדקה" הקשורות עמה. במבצע ההתרמה הובלטו השימושים הצבאיים (ולא ההומניטאריים) של הכספים שנאספו והודגש, כי הם מיועדים לתמוך ב"התנגדות" וב"ג'יהאד" (מלחמת קודש) על אדמת פלסטין " (באפריל, 2004).
2. "ארגוני הטרור עושים שימוש ב"בנק הערבי" כערוץ להעברת כספי טרור" (7 ביולי, 2004).
3. ארגוני טרור פלסטינים ("חמא"ס" ו"הג'יהאד האסלאמי בפלסטין") ו"אגודות צדקה" המזוהות עמם עושים שימוש אינטנסיבי לאורך שנים ב"בנק הערבי" כערוץ מועדף להעברות כספים - קובץ מסמכים (בהמשך ללקט המידע מה-7 ביולי, 2004).
4. "התשתית האזרחית הענפה של ה-"חמא"ס" [ה"דעווה"] כחלופה ל"רשות הפלסטינית" ולמוסדותיה וכמעטפת תומכת טרור: ניתוח תשתית ה-"חמא"ס" באזור ראמאללה ואלבירה, כמקרה מבחן (עפ"י מסמכי שלל שנלקחו ממנגנוני הביטחון של "הרשות" וממוסדות תשתית ה-"חמא"ס"), (2 בספטמבר 2004).
5. "ערפאן": הקרן הייעודית של תנועת ה-"חמא"ס" בקנדה המסייעת למוסדות התנועה ב"שטחים" (11 בנובמבר, 2004).
6. "אינטרפאלי" היא הקרן הייעודית של תנועת ה-"חמא"ס" בבריטניה, המגייסת ומעבירה כספים עבור התשתית האזרחית שלה ב"שטחים"

- (ה"דעווה"). כספים אלו מסייעים לתנועה לבנות את עצמה כחלופה ל"רשות הפלסטינית" ולקיים מערכת תומכת טרור... " (8 בנובמבר, 2004).
7. "קואליציית הצדקה": ארגון גג של למעלה מ-50 קרנות אסלאמיות ברחבי העולם, המנתב כספים למוסדות "חמא"ס" ב"שטחים" (6 בדצמבר, 2004).
8. "הביוורוקרטיה של הסיוע לטרור: זרקור על אגודת הצדקה האסלאמית 'אלתצ'אמן' בשכם, המופעלת ע"י תנועת ה-"חמא"ס", כמקרה מבחן לאופן תפקודם של המעטפת תומכת הטרור והגופים ב-חו"ל המסייעים לה" (17 בינואר, 2005).
9. "הוועד לעזרה ולסולידריות עם הפלסטינים" (Comité Bienfaisance et de Secours aux Palestiniens, CBSP) - קרן ה-"חמא"ס" הייעודית בצרפת המסייעת למוסדות ה-"חמא"ס" ב"שטחים" (28 בפברואר, 2005).
10. הרצאה בנושא: "המלחמה על התודעה במסגרת העימות בין ארגוני הטרור הפלסטינים לבין ישראל מאת: דר' ראובן ארליך" (8 בפברואר, 2006).